

LEANDRO ALBERTI *OPIS CELOTNE ITALIJE - ISTRRA 1553*

Najprej je mesto Koper, ki so mu Latinci rekli Justinopolis. Mesto leži na majhnem otoku, dolgem miljo in ne posebno širokem, oddaljenem tri streljaje od kopnega in s staro utrdbo s štirimi stolpi na sredi. S kopnega je utrdba dostopna preko dvožnih mostov, imenuje se Levoji grad in je težko dostopna, saj je v celoti obkrožena z morsko vodo. Otok so najprej naselili Kolhijci, ki so, kot že rečeno, zasledovali Argonavte, in ga poimenovali Egida, saj je bil kraj zelo ugoden za pašo koz, grško ege, latinsko pa so mu rekli Kozji otok (Capraria). Za časa justina, Justinijanovega sina, so Histri na tem otoku iz varnostnih razlogov zgradili mesto, kajti Slovani so na svojih pohodih te kraje nenehno pustošili. Ko je bilo mesto zgrajeno, so ga poimenovali Justinopolis v spomin na cesarja Justinijana (kot piše Sabelik v drugi knjigi osmega dela svoje Eneide), v čigar čast najdemo tudi v marmor vklesane take in podobne napise: Naš gospod cesar Justin, pobožni, uspešni, večni zmagovalec in triumfator vzvišeni, vrhovni svečenik, vladar Gotov, Frankov in Vandalov, konzul, tribun, cesar, je ta znameniti otok Egido, ki leži v najbolj notranjem in najugodnejšem predelu Jadranskega morja, nekdanje svetišče častitljive Palade in zavetišče kolhijskih zasledovalcev Argonavtov, označil in mu postavil temelje – zaradi razširitve slave svetega krščanskega cesarja, poimenovan z njegovim odličnim in prečastitim imenom in obenem ponovno naseljen z uglednim ljudstvom po rimskem pravu. Kasneje so ga poimenovali Koper (Cavo d' Istria), kot se imenuje še danes, ker leži na začetku pokrajine. V svoji 7. knjigi zgodovine Blond piše, da ga je Galec Bucelin izropal in opustošil, vendar so ga zatem obnovili; kdo, tega nisem uspel odkriti. Zatem je prešel pod oblast beneške gospode, pod čigar srečno senco še zmeraj počiva. Koper ima prijazen okoliš, kjer pridelujejo dobra vina, olje, sol. Sloves in ugled je mestu prinesel Peter Pavel Vergerij (starejši), ki ga ni zaljšalo le znanje latinščine, temveč tudi grščine in pravnih ved. Za seboj je pustil številna lepa dela, med drugimi O izobraževanju otrok (De eruditione liberorum). Precej del je prevedel iz grščine v latinščino, zlasti Arijanova (iz Nikomedije) o podvigih Aleksandra Velikega. Bil je močno v čislih pri padovanski gospodi Carrara, pri katerih se je preživljal s poučevanjem njihovih otrok. Preminil je za časa naših očetov.

Slovenski prevod: *Stari krajepisi Istre* (ur. Darko Darovec). Koper: Zgodovinsko društvo za južno Primorsko; Znanstveno-raziskovalno središče RS Koper; Pokrajinski muzej Koper, 1999, str. 95-6.

Najpomembnejše Albertijevo delo, posvečeno francoskima vladarjema Henrik II. in Katarini Medičejski, je nedvomno opis celotne Italije *Descrittione di tutta Italia*, izšlo v Bologni leta 1550. Geografsko in zgodovinsko delo, ki v veliki meri sledi opisu Flavio Bionda, pri čemer razširi in izboljša razlago in navajanje virov starodavnih geografov in, v zgodovinsko-antičnem delu, sodobnih avtorjev, kot sta Raffaele Volterrano ali Annio da Viterbo. To delo vključuje tudi opis **Istre**, *Devetnajste regije Italije*.